

УДК 347.440:[004.77:338.46](045)
DOI <https://doi.org/10.32782/yuv.v4.2022.5>

В. Іващенко,

доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри інтелектуальної власності та цивільно-правових дисциплін
Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

А. Колісник,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри інтелектуальної власності та цивільно-правових дисциплін
Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

О. Кульбашна,

кандидат юридичних наук, старша викладачка
кафедри інтелектуальної власності та цивільно-правових дисциплін
Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

ДО ПИТАННЯ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ ІТ-КОНТРАКТУ

Постановка проблеми. Академічні науково-теоретичні дослідження в умовах воєнного стану кардинально змінили своє спрямування. Важливо, щоб кожен із нас розумів, що сучасні нормативні акти, які приймає українська влада за таких обставин, є життєво необхідними для збереження нашої державності. Ці закони мають свої особливості реалізації, саме тому для їх успішності суспільство повинне їх знати, розуміти і сприймати. Попри усі перепони Україна тримає курс на побудову інформатизованої, цифрової сучасної економіки з новітніми технологіями. Окремі нормативно-правові акти, які були прийняті у відповідь на виклики часу в умовах пандемії коронавірусної інфекції, набули особливої гостроти в теперішній час. Саме такими є Закон України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» № 1667-IX від 15.07.2021 (далі – Закон або Закон № 1667-IX від 15.07.2021), а також низка інших нормативно-правових актів, системно змінених у зв'язку з його прийняттям. Закон визначає організаційні, правові та фінансові засади функціонування пра-

вового режиму Дія Сіті, що запроваджується з метою стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні шляхом створення сприятливих умов для ведення інноваційного бізнесу, розбудови цифрової інфраструктури, залучення інвестицій, а також талановитих спеціалістів [1]. Як зазначається на офіційному сайті | Міністерства цифрової трансформації України, Дія Сіті – це спеціальний правовий режим для ІТ-індустрії, який дозволить створити в Україні найпотужніший ІТ-хаб в Центральній та Східній Європі. В ньому не існуватиме меж для інвестицій, створення робочих місць чи розробки новітніх технологій. Українці та підприємці з усього світу матимуть можливість швидко реалізовувати найамбітніші інноваційні та бізнес-ідеї та ефективно їх впроваджувати [2]. До 2025 року очікується зростання ринку креативної індустрії до \$11,8 млрд (в 2019 році він становив \$ 6,2 млрд). В подальшому за рахунок розвитку та впровадження новітніх технологій очікується ріст інших наукоємних сфер економіки, що матиме позитивний вплив на українську економіку в цілому [3].

В теперішній час відносини між ІТ-компаніями творцями ІТ-продуктів будуються на трьох основних правових конструкціях: перша – договори про надання послуг між юридичною особою і фізичною особою-підприємцем (суто підприємницькі відносини); друга (менш поширена) – договори про створення на замовлення і використання об'єкта права інтелектуальної власності або договори про надання послуг чи виконання роботи із вельми «дипломатичним» формулюванням кінцевого результату, але з помісячною оплатою на підставі актів про виконання робіт між юридичною особою і фізичною особою (суто цивільні відносини), третя (зустрічається вкрай рідко) – трудові договори у його особливій формі контракта, який підписується з працівником-творцем та ІТ-компаніями (суто трудові відносини). Через можливість поprojektного залучення і сприятливі умови оподаткування, найбільш поширеною на сьогодні формою співпраці в технологічній індустрії є цивільно-правові договори з фахівцями, які зареєстровані як фізичні особи-підприємці. Окрім сприятливого податкового режиму (спрощеної системи оподаткування), така форма виконання роботи надає сторонам більшу свободу і гнучкість у відносинах, порівняно з трудовими відносинами. Проте творці ІТ-продуктів позбавлені таких прав, як: право на відпочинок (в тому числі, на оплачувану щорічну відпустку); право на компенсаційні виплати у зв'язку з направленням у відрядження; право на оплату днів тимчасової непрацездатності та заборона припинення відносин в цей період, тощо. Крім того, у зв'язку з новітніми змінами трудового законодавства модель співпраці між компаніями та фізичними особами-підприємцями є вразливою щодо ризиків переключення таких відносин в трудові. Ситуація можлива у випадку перевірок Державною службою України з питань праці або

у випадку звернення фахівця до суду за вирішенням спору. У зв'язку з цим зазначена модель не сприяє залученню інвестицій та не створює передумов для стабільності ведення бізнесу. Впорядкувати та стимулювати розвиток цифрової економіки, сприяти залученню талановитих працівників та досягти балансу інтересів між договірними сторонами – завдання, яке покладається на гіг-контракти.

Аналіз останніх досліджень.

Закон запровадив у вітчизняну договірну практику гіг-контракти. Вони викликали жваву інформаційну хвилю серед фахівців різних напрямків: економістів, податківців, юристів, бухгалтерів, тощо) [4-9]. Проте пошуки науковців щодо безпосереднього вивчення правової природи гіг-контрактів, проводились поодинокі, хоча окремі аспекти, які нами будуть розглядатись в межах цієї праці були висвітлені в сучасній вітчизняній науковій доктрині такими дослідниками, як Н.С. Кузнецова, Р.А. Майданник, О.П. Орлюк, Р.О. Стефанчук та іншими. Правова природа гіг-контракту, не зважаючи на пряму вказівку Закону як на цивільно-правовий договір, потребує окремого науково-теоретичного аналізу, адже ознаки гіг-контракту, його зміст, окреслений в Законі, великою частиною збігаються з рисами, які притаманні трудовому договору. Проаналізувавши останні наукові пошуки в сфері правового регулювання відносин гіг-контракту зауважимо, що ґрунтовних науково-теоретичних досліджень у цьому напрямку поки що не оприлюднено.

Метою статті є дослідження правової природи гіг-контракту та визначення правових наслідків укладення останнього для його сторін.

Виклад основного матеріалу. В перекладі з англійської слово «gig» – це «виступ», або «вечірка», і зазвичай воно використовується, коли мова йде про музичні концерти. Явище гіг-економіки не нове, але завдяки технологічному буму та пандемії

коронавірусної інфекції воно набуло стрімкого поширення. За даними McKinsey, в 2016 році 15% незалежних працівників в Європі вже працювали на фрілансі. Останні роки саме через пандемію коронавірусу популярність такої форми працевлаштування значно зросла. В 2020 році Gallup (американський інститут дослідження громадської думки) повідомив, що близько 40 % працездатного населення США було зайнято в гіг-економіці. Наразі цей показник тільки зростає і, на думку де-яких дослідників, найближчі 10 років звичайний формат класичного працевлаштування остаточно застаріє [3].

Незважаючи на те, що вимоги до гіг-контракту більше схожі на вимоги до трудового договору, норми Кодексу законів про працю на нього не поширюються відповідно до прямої вказівки Закону. За легальним визначенням гіг-контракт – це цивільно-правовий договір, за яким гіг-спеціаліст зобов'язується виконувати роботи та/або надавати послуги відповідно до завдань резидента Дія Сіті як замовника, а резидент Дія Сіті зобов'язується оплачувати виконані роботи та/або надані послуги і забезпечувати гіг-спеціалісту належні умови для виконання робіт та/або надання послуг, а також соціальні гарантії, передбачені вказаним Законом [7]. Припускаємо, що законотворець волів того, щоб усталена раніше судовою практикою розгляду трудових спорів, яка певною мірою надавала пріоритет працівникові перед роботодавцем, не поширювалася на сторони гіг-контракту. Імперативним способом сформульовано окреме правило п. 1 ст. 17 Закону про те, що гіг-контракт укладається у письмовій (електронній) формі.

Аналіз законодавчого визначення гіг-контракту свідчить, що сторонами гіг-контракту виступають: резидент Дія Сіті в якості замовника, з однієї сторони, та гіг-спеціаліст як виконавець, з другої сторони. Замовником

може бути як фізична, так і юридична особа-резидент Дія Сіті. Резидент Дія Сіті – юридична особа, яка відповідно до вищевказаного Закону набула статусу резидента Дія Сіті та згідно з інформацією, що міститься у реєстрі Дія Сіті, перебуває у зазначеному статусі. Виконавцем може виступати лише фізична особа, яка є гіг-спеціалістом. Гіг-спеціаліст – фізична особа, яка за гіг-контрактом є підрядником та/або виконавцем. Відносно обсягу праводієздатності сторін зауважимо, що окремих вказівок щодо цього питання спеціальний Закон не надає, тому виходити потрібно із загальних положень цивільного законодавства. Зважаючи на той факт, що сфера використання Дія Сіті – це підприємницька діяльність, сторони за обсягом їхньої праводієздатності мають відповідати вимогам, що висуюються цивільним законодавством до юридичної особи приватного права та фізичної особи-підприємця. Проте особливістю гіг-контракту є та обставина, що гіг-спеціалістом може виступати не лише фізична особа-підприємець, але і будь-яка фізична особа, яка досягла віку 18 років або набула повного обсягу цивільної дієздатності раніше цього віку з інших підстав відповідно до ст.35 Цивільним кодексом України (далі – ЦК, ЦК України) [10]. Щодо наявності правосуб'єктності замовника гіг-контракта, то потрібно наголосити, що вона виникає у юридичної особи з моменту прийняття відповідного рішення Міністерством цифрової трансформації. Юридична особа набуває статусу резидента Дія Сіті з дня внесення відповідного запису до реєстру Дія Сіті. Нагадаймо, що відповідно до ст.9-2 Положення про Міністерство цифрової трансформації України останнє приймає рішення про набуття статусу резидента Дія Сіті, про залишення заяви про набуття статусу резидента Дія Сіті без розгляду, про відмову в набутті статусу резидента Дія Сіті, про втрату статусу резидента Дія Сіті

в порядку, передбаченому Законом України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні», а також вживає заходів щодо забезпечення внесення відповідних записів до реєстру Дія Сіті [11].

Для провадження господарської діяльності резидент Дія Сіті має право залучати працівників на підставі трудових договорів (контрактів), гіг-спеціалістів – на підставі гіг-контрактів відповідно до цього Закону, а також підрядників та виконавців, у тому числі фізичних осіб-підприємців, – на підставі інших цивільно-правових чи господарсько-правових договорів у порядку, визначеному законодавством.

Піддаючи аналізу правову конструкцію гіг-контракту, постає питання: чи можливо його класифікувати як змішаний договір? Про ознаки змішаного договору та наслідки його повного чи часткового виконання Верховний Суд вказав у судовому рішенні. Так, сторони мають право укласти договір, в якому містяться елементи різних договорів (змішаний договір). До відносин сторін у змішаному договорі застосовуються у відповідних частинах положення актів цивільного законодавства про договори, елементи яких містяться у змішаному договорі, якщо інше не встановлено договором або не впливає із суті змішаного договору (ч. 2 ст. 628 ЦК України). З огляду на наявність у ньому елементів різних договорів Верховний Суд кваліфікував цей договір як змішаний і зазначив, що в частині регулювання відносин між сторонами у справі він є договором про надання послуг. Зауваживши, що якщо договором передбачено надання послуг за плату, замовник зобов'язаний оплатити надану йому послугу в розмірі, у строки та в порядку, що встановлені договором (ч. 1 ст. 903 ЦК України), Верховний Суд нагадав, що у ст. 629 ЦК України закріплено один із фундаментів, на якому базується цивільне право – обов'язковість

договору. Тобто з укладенням договору та виникненням зобов'язання його сторони набувають обов'язки (а не лише суб'єктивні права), які вони мають виконувати [12].

Закон визначає види діяльності, здійснення яких стимулюється шляхом створення правового режиму Дія Сіті. До таких належать: комп'ютерне програмування, консультування з питань інформатизації, діяльність із керування комп'ютерним устаткуванням, видання комп'ютерних ігор, а також іншого програмного забезпечення, надання програмних продуктів, у тому числі комп'ютерних ігор, у режимі «онлайн» та надання веб-послуг із доставки програмних додатків, включаючи розповсюдження примірників (копій, екземплярів) програмного забезпечення у електронній формі, у тому числі комп'ютерних ігор, його елементів, оновлень, доповнень та розширень функціоналу, а також інші види діяльності, визначені ч.4 ст.5 Закону [7]. Аналізуючи види діяльності резидентів Дія Сіті, можна дійти висновку, що об'єктом права інтелектуальної власності, який може бути створений у зв'язку з виконанням гіг-контракту, є комп'ютерна програма. Остання є об'єктом права інтелектуальної власності, тому врегулювання розподілу майнових прав на такий об'єкт творця (гіг-спеціаліста / працівника / виконавця) має бути включено до змісту гіг-контракта. На наш погляд, останнє є доцільнішим, аніж укладати окремі цивільно-правові договори щодо передачі майнових прав інтелектуальної власності.

До прийняття Закону України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» від 15.07.2021 безпосереднє правове регулювання права інтелектуальної власності на комп'ютерну програму, створену за замовленням, здійснювалось ЦК та Законом України «Про авторське право і суміжні права» [11]. Загальною є норма ст. 430 ЦК «Права інтелектуальної власності на

об'єкт, створений за замовленням». Так, відповідно до неї особисті немайнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений за замовленням, належать творцеві цього об'єкта. У випадках, передбачених законом, окремі особисті немайнові права інтелектуальної власності на такий об'єкт можуть належати замовникові. Відповідно майнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений за замовленням, належать творцеві цього об'єкта та замовникові спільно, якщо інше не встановлено договором або законом. Договірний режим створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності визначається і в ст.1112 ЦК. Так, за договором про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності одна сторона (творець – письменник, художник тощо) зобов'язується створити об'єкт права інтелектуальної власності відповідно до вимог другої сторони (замовника) та в установленний строк. Кроком уперед на шляху правової визначеності приналежності прав інтелектуальної власності на комп'ютерні програми стала норма ст. 24 Закону «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні». Звичайно, що в силу їх юридичних властивостей, особисті немайнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням гіг-контракту, належать гіг-спеціалісту, який створив такий об'єкт. Також визначено, що майнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений гіг-спеціалістом у зв'язку з виконанням гіг-контракту, пріоритетно належать резиденту Дія Сіті, який є замовником за таким гіг-контрактом, якщо інше не передбачено гіг-контрактом. Окрім того вперше законодавчо окреслено момент виникнення майнових прав комп'ютерні програми: резидент Дія Сіті, який є замовником за гіг-контрактом, набуває майнові права інтелектуальної власності на твір, створений

у зв'язку з виконанням гіг-контракту, в момент, наступний за створенням такого твору, якщо інше не встановлено гіг-контрактом [7].

У зв'язку з прийняттям Закону № 1667-IX від 15.07.2021 виникла потреба узгодження вищезазначених новел з нормами ЦК, адже загальне правило ст. 4 останнього вимагає того, що якщо суб'єкт права законодавчої ініціативи подав до Верховної Ради України проект закону, який регулює цивільні відносини інакше, ніж цей Кодекс, він зобов'язаний одночасно подати проект закону про внесення змін до ЦК України. Поданий законопроект розглядається Верховною Радою України одночасно з відповідним проектом закону про внесення змін до Цивільного кодексу України [10]. На виконання цієї вимоги ст. 440 ЦК було доповнено ч. 4 про те, що майнові права інтелектуальної власності на твір, створений за замовленням, належать замовникові, якщо інше не встановлено договором або законом. Також майнові права інтелектуальної власності на твір образотворчого мистецтва, створений за замовленням (крім твору, спеціально створеного як елемент програмного забезпечення), належать його автору, якщо інше не встановлено договором або законом. І, зрештою, про момент виникнення таких прав у замовника утверджено правило, відповідно до якого автор набуває майнові права інтелектуальної власності на твір, створений за замовленням, відповідно до закону або договору в момент, наступний за створенням такого твору, якщо інше не встановлено договором.

На наш погляд, на дуалістичний характер змісту гіг-контракту вказує та обставина, що права резидента дія-сіті мають підприємницько-цивільністичну природу, а права гіг-спеціаліста можна з великою часткою вірогідності віднести до трудових прав, адже останні значною мірою у спеціальний Закон запозичені

саме з трудового законодавства. Так, Закон № 1667-IX від 15.07.2021 вказує на: алгоритм встановлення винагороди гіг-спеціаліста, порядок виконання робіт (надання послуг) останнім, час виконання завдань та відпочинку виконавця, оплату тимчасової непрацездатності та соціальні гарантії творця-автора кода, а також умови загальнообов'язкового державного соціального страхування останнього. Перелік соціальних гарантій для гіг-спеціаліста не вичерпується вказаним переліком, і ми не вбачаємо обмежень щодо включення до змісту гіг-контракту інших прав, які б сприяли творчій активності і заінтересованості фахівця в професійному зростанні і підвищенні продуктивності і якості виконуваного завдання.

Яскравим прикладом «запозичення» з трудового законодавства до спеціального Закона гарантій для творця гіг-спеціаліста є стаття 21 Закону «Час виконання завдань та відпочинку гіг-спеціаліста». Частина 1 містить обмеження тривалості робіт, а саме, що сторони гіг-контракту можуть погодити кількість годин на день та/або на тиждень для виконання гіг-спеціалістом робіт (надання послуг), загальна кількість яких не може перевищувати 8 та 40 годин відповідно. За відсутності домовленості сторін щодо визначеної кількості годин вважається, що гіг-спеціаліст виконує роботи (надає послуги) протягом 40 годин на тиждень. До порівняння: «Нормальна тривалість робочого часу працівників не може перевищувати 40 годин на тиждень» – ст. 50 Кодексу законів про працю України [13]. Або ч.4 ст. 21 Закону визначає щорічну оплачувану перерву у виконанні робіт (наданні послуг) тривалістю 17 робочих днів, а стаття 75 Кодексу законів про працю України тривалістю не менш як 24 календарних дні за відпрацьований робочий рік, який відлічується з дня укладення трудового договору. Якщо перевести робочі дні в календарні, то тривалість однакова.

Частина 5 ст. 21 Закону встановлює таке ж правило, як і ст. 79 Кодексу законів про працю України. Читаємо: «Гіг-спеціаліст може реалізувати своє право на щорічну оплачувану перерву у виконанні робіт (наданні послуг) лише після спливу шести безперервних місяців виконання робіт (надання послуг) за гіг-контрактом, якщо гіг-контрактом не визначено короткий строк» [1]. Порівнюємо: «Щорічні основна та додаткові відпустки повної тривалості у перший рік роботи надаються працівникам після закінчення шести місяців безперервної роботи на даному підприємстві, в установі, організації» [13].

Баланс інтересів виконавця-гіг-спеціаліста і замовника-резидента Дія Сіті досягається за рахунок того, що разом з укладанням гіг-контракту Законом передбачені виплати компенсацій, укладення договорів про нерозголошення та про утримання від вчинення конкурентних дій, які безпосередньо пов'язані з виконанням гіг-контрактів. Укладення договорів з негативними зобов'язаннями працівника є поширеною практикою в більшості розвинених країн світу. Зокрема, у більшості країн-членів Європейського Союзу можливість укладення таких договорів або прямо передбачена законодавством, або закріплена у судовій практиці. Водночас Україна залишається однією із небагатьох європейських держав, де питання укладення із працівниками договорів з негативними зобов'язаннями врегульовано, так би мовити, «точково». Можливість вчинення подібних правочинів передбачена статтями 509 та 611 Цивільного кодексу України, відповідно до яких фізичні та юридичні особи можуть укладати договори з негативними зобов'язаннями. За цими договорами одна зі сторін зобов'язується утримуватись від вчинення певних дій, що власне є основою договорів про неконкуренцію та нерозголошення. Більше того, умови про неконкуренцію раніше вже

були закріплені у ст. 1122 ЦК України, яка стосується договору комерційної концесії. Ця норма передбачає обов'язок однієї сторони не конкурувати з іншою.

Важко спростувати те твердження, що фундаментом розвитку цифрової економіки є знання та вміння, накопичені фахівцями переважно під час роботи в технологічних компаніях. Природньо, що, вкладаючи у розвиток своїх фахівців, компанії прагнуть захиститися від недобросовісного використання сформованих ними знань, вмінь та інформації, що мають комерційну цінність. Саме тому спеціальним Законом прямо передбачено право резидентів Дія Сіті укладати з фахівцями (найманими працівниками, гіг-працівниками та підрядниками, в тому числі фізичними особами підприємцями) договорів про нерозголошення, та договорів про неконкуренцію.

Згідно зі статтею 26 Закону за договором про нерозголошення фахівець або інша особа зобов'язується не розголошувати комерційну таємницю та/або іншу конфіденційну інформацію резидента Дія Сіті або стосовно резидента Дія Сіті [1]. Цей договір укладається у письмовій формі, може бути безвідплатним та передбачати виплату компенсації у разі його порушення. Істотними умовами вказаного договору Закон вважає: строк, протягом якого фахівець або інша особа зобов'язується не розголошувати інформацію з обмеженим доступом резидента Дія Сіті або стосовно резидента Дія Сіті; визначення інформації, на яку поширюється зобов'язання про нерозголошення. Наголошено, що положення законодавства про працю не поширюються на договір про нерозголошення, укладений із працівником резидента Дія Сіті.

Договір про утримання від вчинення конкурентних дій – це договір, за яким фахівець зобов'язується утримуватися від вчинення конкурентних дій щодо резидента Дія Сіті, є від-

платним та вчиняється в письмовій формі. Істотними умовами договору про утримання фахівцем від вчинення конкурентних дій щодо резидента Дія Сіті є: строк зобов'язання, що припиняється не пізніше спливу 12 місяців з дня припинення трудових, цивільно-правових чи господарсько-правових відносин між фахівцем та резидентом Дія Сіті; територія, на яку поширюється дія зобов'язання; вичерпний перелік видів діяльності, що вважаються конкуруючою діяльністю, та/або осіб, які здійснюють конкуруючу діяльність; матеріальні блага, які фахівець отримує у відплату за зобов'язання утримуватися від вчинення конкурентних дій. Вищевказане зазначено у статті 27 Закон № 1667-ІХ від 15.07.2021 [1]. Договір про утримання фахівцем від вчинення конкурентних дій щодо резидента Дія Сіті може передбачати, що такий фахівець протягом строку, визначеного договором, зобов'язаний утримуватися від усіх або частини таких конкурентних дій: по-перше, укладення трудових договорів (контрактів), гіг-контрактів або інших цивільно-правових чи господарсько-правових договорів з іншими особами, які здійснюють діяльність, аналогічну діяльності такого резидента Дія Сіті (конкуруюча діяльність); по-друге, здійснення конкуруючої діяльності як фізичної особи – підприємця; по-третє, володіння прямо чи опосередковано часткою в іншій юридичній особі, яка здійснює конкуруючу діяльність; по-четверте, обіймання посади члена органу управління іншої юридичної особи, яка здійснює конкуруючу діяльність; по-п'яте, вчинення інших конкурентних дій, передбачених договором. Перелік конкурентних дій є вичерпним. Саме тому окремо підкреслено, що договір про утримання від вчинення конкурентних дій, що не відповідає вимогам частини першої ст.27 Закону, є нікчемним. А ще наступна стаття 28 цього нормативно-правового акта встановлює гарантії

вільного волевиявлення при укладенні договору про утримання від вчинення конкурентних дій. Зазначено, що відмова від укладення договору про утримання від вчинення конкурентних дій не може бути підставою для припинення трудового договору (контракту) чи гіг-контракту.

Висновки. Гіг-контракт — це цивільно-правовий договір, за яким гіг-спеціаліст зобов'язується виконувати роботи та/або надавати послуги відповідно до завдань резидента Дія Сіті як замовника, а резидент Дія Сіті зобов'язується оплачувати виконані роботи та/або надані послуги і забезпечувати гіг-спеціалісту належні умови для виконання робіт та/або надання послуг, а також соціальні гарантії, передбачені спеціальним Законом. Гіг-контракт укладається у письмовій (електронній) формі. Сторонами гіг-контракта є: гіг-спеціаліст (фізична особа) і резидент Дія Сіті юридична особа)

Предмет гіг-контракту — створення та подальше використання у найширшому його розумінні комп'ютерних програм. Особисті немайнові права на комп'ютерну програму належать гіг-спеціалісту, який є автором коду. Майнові права відповідно до Закону належать замовнику відповідного ІТ-продукту. Момент виникнення майнових прав у замовника — це момент, наступний за створенням такого твору, якщо інше не встановлено договором. врегулювання розподілу майнових прав на такий об'єкт творця (гіг-спеціаліста / працівника / виконавця) має бути включено до змісту гіг-контракта.

Гіг-контракт за своєю правовою природою можна сміливо класифікувати як змішаний договір, дуалістичний характер якого виявляється у поєднанні правил цивільного законодавства в частині забезпечення інтересів замовника і «запозичених» правил трудового законодавства щодо захисту інтересів фізичної особи творця-гіг-спеціаліста.

У порівнянні з традиційними цивільними договорами (про створення на замовлення і використання об'єкта права інтелектуальної власності, або про надання послуг чи виконання роботи) гіг-контракт значно докладніше регламентує процес організації виконання замовлення, встановлюючи гарантії забезпечення інтересів обох сторін.

Отже, для вітчизняної правової системи гіг-контракт — це певною мірою новий інструмент, який зберігає переваги гнучкості цивільно-правових відносин для резидент Дія Сіті, виключає ризик перекваліфікації відносин у трудові та забезпечує соціальні гарантії гіг-спеціалісту. Впорядкувати та стимулювати розвиток цифрової економіки, сприяти залученню талановитих працівників та досягти балансу інтересів між договірними сторонами — завдання, яке покладається на гіг-контракти.

У статті досліджено правову природу гіг-контракту. Гіг-контракт визначається як цивільно-правовий договір, за яким гіг-спеціаліст зобов'язується виконувати роботи та/або надавати послуги відповідно до завдань резидента Дія Сіті як замовника, а резидент Дія Сіті зобов'язується оплачувати виконані роботи та/або надані послуги і забезпечувати гіг-спеціалісту належні умови для виконання робіт та/або надання послуг, а також соціальні гарантії. Гіг-контракт укладається у письмовій (електронній) формі. Сторонами гіг-контракта є: гіг-спеціаліст (фізична особа) і резидент Дія Сіті юридична особа). Предмет гіг-контракту — виконання тих видів діяльності, які передбачені спеціальним Законом України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні», в результаті виконання яких створюються комп'ютерні програми. Особисті немайнові права на комп'ютерну

програму належать гіг-спеціалісту, який є автором коду. Майнові права належать резиденту Дія Сіті, який є замовником відповідного ІТ-продукту. Доведено, що гіг-контракт новітній цивільний договір, особливість якого виявляється у поєднанні традиційних правил цивільного законодавства в частині забезпечення інтересів замовника, із запозиченими правилами трудового законодавства в частині захисту інтересів виконавця гіг-спеціаліста. Для резидента Дія Сіті важливим є укладення договорів з негативними зобов'язанням таких, як договори про утримання від вчинення конкурентних дій і договори про нерозголошення комерційної таємниці та/або іншої конфіденційної інформації резидента Дія Сіті. Заінтересованість гіг-спеціаліста стимулюється такими умовами гіг-контракта, як винагорода за виконання замовлення, обмеженням тривалості щоденного (не більше 8 годин) та щотижневого (не більше 40 годин) виконання роботи, наданням щорічної перерви виконання роботи не менше 17 робочих днів підряд, поширенням базових норм загальнообов'язкового державного соціального страхування щодо оплати тимчасової втрати працездатності, пенсійного страхування, допомоги під час перебування у відпустці по вагітності і пологам та догляду за дитиною до трьох років.

Ключові слова: гіг-контракт, гіг-спеціаліст, резидент Дія Сіті, майнові права інтелектуальної власності, утримання від вчинення конкурентних дій, нерозголошення.

Ivashchenko V., Kolisnyk A., Kulbashna O. The legal nature of the gig contract

the article examines the legal nature of the gig contract. A gig contract is defined as a civil law

contract under which a gig specialist undertakes to perform work and/or provide services in accordance with the tasks of a resident of DIIA City as a customer, and a resident of DIIA City undertakes to pay for the work performed and/or services provided and provide the gig specialist with proper conditions for performing work and/or providing services, as well as social guarantees. The gig contract is concluded in written (electronic) form. The parties to the gig contract are a gig specialist (individual) and a resident of DIIA City, a legal entity). The subject of the gig contract is the implementation of those activities prescribed by the special Law of Ukraine «On stimulating the development of the digital economy in Ukraine» as a result of which computer programs are created. Personal non-proprietary rights to the computer program belong to the gig specialist who is the author of the code. Property rights belong to the resident of DIIA City, who is the customer of the corresponding IT product. It has been proven that the gig contract is the new civil contract, the peculiarity of which is the combination of traditional rules of civil legislation in terms of ensuring the interests of the customer, with borrowed rules of labor legislation in terms of protecting the interests of the contractor (gig specialist). It is important for a DIIA City resident to conclude agreements with negative obligations, such as agreements on refraining from competitive actions and agreements on non-disclosure of trade secrets and/or other confidential information of a DIIA City resident. The interest of the gig specialist is stimulated by such conditions of the gig contract as remuneration for the execution of the order, limitation of the duration of daily (no more than 8 hours) and weekly (no more than 40 hours) performance of work, provision of an annual break in the

performance of work of at least 17 working days in a row, distribution basic norms of mandatory state social insurance regarding payment of temporary disability, pension insurance, assistance during maternity leave and care for a child up to three years of age.

Key words: gig contract, gig specialist, DIIA City resident, property rights of intellectual property, non-competition, non-disclosure.

Література

1. Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#Text>
2. Дія Сімі. Проекти | Міністерство цифрової трансформації України (thedigital.gov.ua) URL: <https://thedigital.gov.ua/projects/city>
3. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pj3516=4303&skl=10
4. Вікторов Л. Гіг-контракт: умови та вимоги. URL: https://biz.ligazakon.net/analitics/209608_gg-kontrakt-umovi-ta-vimogi
5. Гіг-контракти: умови та особливості. Кадровик.UA. URL: <https://www.kadrovik.ua/content/gig-kontrakty-umovu-ta-osoblyvosti>
6. Мисник Н. Гіг-контракти. Що це таке? Які умови та особливості таких контрактів? Вісник МСФЗ. Світовий досвід. Українська практика. URL: https://msfz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/FZ002690
7. Мілієнко-Самсонова А. Гіг-контракти. Що це таке? Онлайн-консультант. Кадровик. URL: <https://shop.isu.net.ua/blog/hih-kontrakty-shcho-tse-take>
8. Мисник Н. Гіг-контракт чи договір з ФОПом: у чому різниця? Кадровик.UA. URL: <https://www.kadrovik.ua/content/gig-kontrakt-chy-dogovor-z-fopom-u-chomu-riznytsya>
9. Прищепен Л. Що таке гіг-контракт? Радник у сфері бюджетної бухгалтерії. URL: <https://rbb.radnyk.ua/pytannya-vidpovidi/shho-take-gig-kontrakt/>
10. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
11. Положення про Міністерство цифрової трансформації України : Постанова Кабінету Міністрів України від 18 вересня 2019 р. № 856 / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/856-2019-%D0%BF#Text>
12. Верховний Суд роз'яснив ознаки змішаного договору та наслідки його повного чи часткового виконання. Взято з оригінальної статті на LegalHub: <https://legalhub.online/sudova-praktyka/verhovnyj-sud-roz-yasnyv-oznaky-zmishanogo-dogovoru-ta-naslidky-jogo-povnogo-chy-chastkovogo-vykonannya/>
13. Кодекс законів про працю України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> Про авторське право і суміжні права. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>

